

ÚVOD

Otázka metody se v kontextu současného teologického bádání zdá být naprosto klíčovou. Od doby Bernarda Lonergana a jeho stále inspirativního díla *Method in Theology* se ovšem debata o teologické metodě výrazně posunula. Teologie je dnes postavena před výzvy nových forem myšlení, které jsme si zvykli souhrnně označovat jako postmoderna. Teologie stojí rovněž tváří v tvář prohlubující se sekularizaci, respektive detradicionalizaci a pluralizaci společnosti. A aby toho nebylo málo, i prostředí univerzity, pro teologii tak samozřejmé, prochází změnami, s nimiž se musí vyrovnávat. Jak si všímá David Tracy ve své knize *Analogical Imagination*, teologie se nachází na jakési křižovatce mezi církví, společností a akademií a jako taková je konfrontována s různými způsoby kladení otázek a rozličnými cestami, jak se s otázkami vyrovnávat. Studie tematické části tohoto čísla tuto situaci potvrzují.

Příspěvek *Ctirada V. Pospíšila* je svěží a provokativní sondou do vztahu teologie a přírodních věd (nejen) v české katolické teologii druhé poloviny 19. a první poloviny 20. století. Historická analýza je doplněna o teoretické pojednání tématu, které odhaluje jeho stále ještě podceňovanou komplexnost. Autor se proto snaží formulovat předpoklady a kritéria plodného dialogu mezi teologem a přírodním vědcem. Tohoto renomovaného autora v tematické části doplňují články mladých teologů, kteří se na otázku metody v teologii snaží podívat novým neotřelým způsobem. *Jan Regner* zaměřuje svou pozornost na potenciální přínos filosofie Ludwiga Wittgensteina pro teologickou metodu. Po analýze relevantních míst Wittgensteinovy filosofie jazyka a na pozadí dialogu s filosofickým pragmatismem a scientismem Regner

nachází ve svérázném rakouském mysliteli inspirativního partnera. Článek *Martina Kočího* pokračuje v linii setkání filosofie a teologie. Kočího ústředním zájmem je role otázky jako nutného předpokladu smysluplného teologického vypovídání. Po konstatování, že moderní ani postmoderní myšlení nedokáže podstatu teologického tázání adekvátně uchopit, se autor obrací k českému filosofovi Janu Patočkovvi, ve kterém doufá najít jak střední cestu mezi modernou a postmodernou, tak inspiraci pro teologické tázání. Závěrečná studie tematické části neopouští pole postmoderní teologicko-filosofické debaty. *Štefan Štofanič* vychází z díla, ale také životního příběhu Johna D. Caputa a zamýšlí se nad alternativním způsobem provozování teologie v kontrastu k přísně vědeckému akademickému pojetí. Pro čtenáře bude jistě zajímavé, že to, co autor vyjadřuje na rovině argumentů, zároveň podporuje svým neotřelým – a pro nejednoho akademika pobuřujícím – stylem. Štofanič prezentuje odvážnou vizi, respektive nástin snad nové teologické metody, kterou by bylo možné rozvinout v postmoderním věku. Autorův článek je třeba chápat jako vybídnutí k diskusi. Štofanič si byl vědom, že jeho text bezpochyby vzbudí mnoho kritických ohlasů. Se zármutkem sdělujeme, že tento nadějný slovenský teolog bohužel nebude moci svou teologii rozvést a dále rozpracovat. Štefan Štofanič tragicky zahynul 7. května 2014 při autonehodě.

V netematické části se *Denisa Červenková* vrací ke své monografii o sociopolitické roli *religio* v antické kultuře a proměnách, jimiž procházel vztah antické společnosti a křesťanského společenství v prvních staletích po Kristu. Všimá si prvních vstřícných pokusů o dorozumění křesťanů s pozdněantickou latinskou kulturou a římskými správními strukturami u Tertuliána, jenž ovlivní další křesťanské generace. *Karel Sládek* ve své studii na pozadí osudů vybraných ruských křesťanských myslitelů sleduje pojetí boholidství mj. jako cestu boje se zlem a zbožštění synergii mezi lidstvím a boholidstvím, která zraje od osobních duševních krizí těchto autorů k pozdější syntéze. A konečně *Mlada Mikulicová* srovnává postavu Adama v biblické knize Genesis a v Koránu a sleduje jak shodné prvky, tak rozdílné interpretace významu této postavy pro vztah Boha a člověka a vyústění lidských dějin.

Redakce